

GRAĐANSKI

Ozakonjena korupcija

Piše: Daliborka Uljarević

Mnoge poluge ove vlasti su uzdrmane i tu nema spora. To samo po sebi, bez znalačkog, posvećenog i sveobuhvatnog pristupa ne daje nikakvu garanciju da će se ona sama urušiti.

Nedavno je Centar za građansko obrazovanje (CGO) objavio, na osnovu uvida u javne podatke, da je dekan Pravnog fakulteta Univerziteta Crne Gore **Ranko Mujović** prošle godine mjesečno prihodovao 6 349.59 €. Ta suma je gotovo u cjelosti, po različitim a često fluidnim osnovama, isplaćena iz budžeta Pravnog fakulteta, i ne uključuje prihode od prodatih knjiga.

Sama informacija se može analizirati iz više uglova i svaki je podsticajan za sebe.

Javnosti je možda najupečatljivije poređenje da je Mujovićev mjesečni prihod duplo viši od onog koji ima rektor, ili približno isti iznosu primanja koji ostvaruju zajedno predsjednik države, predsjednik Vlade i predsjednik Skupštine. Pošto se radi o javnim funkcionerima neko bi mogao zaključiti da su on i njegov rad cijenjeniji od onih koji vode državu ili UCG. Takođe, njegov prihod je oko 13 puta veći u odnosu na prosječnu zaradu u Crnoj Gori. A zamalo smo povjerovali da se kao **Robin Hood** borio za upis novih studenata iz materijalno ugroženih porodica, iako upravo procenat prihoda ostvaruje od njihovih školarina. U nizu stavki, koje zbirno daju, za crnogorske uslove i javnu ustanovu, fascinantnu cifru, vrijedi izdvojiti i da na osnovu rada u komisijama dobija mjesečno 1083,33 €, što ne bi bilo čudno kad bi ikom, uključujući i Državnu revizorsku instituciju, bilo jasno koje su to komisije i za koje svrhe formirane.

Druga dimenzija se tiče stručnih referenci Mujovića. Na sajtu Pravnog fakulteta nije moguće saznati na čemu je diplomirao, magistrirao i doktorirao, a upućeni tvrde da je njegova inicijalna specijalizacija u oblasti opštenarodne odbrane i društvene samozaštite, koju je pratila prekvalifikacija na međunarodno javno pravo. Dvije monografije i udžbenik u pripremi je sve što se od akademskih radova može naći u zvaničnoj biografiji, uz napomenu da je i „koautor i nekolicke knjige o genocidu i zločinima na tlu bivše Jugoslavije”. Internet pretragom se dobija par hiljada linkova sa dominantnim naslovima koji ukazuju na brojne, nezapamćene skandale i nerazjašnjene radnje na fakultetu kojim upravlja, a koje uključuju i informacije o podnešenim krivičnim prijavama protiv njega. Objavljeni radovi u svjetski priznatim stručnim časopisima ili izlaganja na međunarodnim skupovima, učešća u akademskim istraživanjima, izjave u okviru profesije ili učinci na matičnom fakultetu ostaju nepoznate kategorije iako su one uobičajene za njegove kolege u regionu ili šire. Da se nije Google urotio protiv Mujovića i prikrilo ta njegova postignuća?

No, suština nije u cifri koju Mujović prihoduje, niti u nepostojanju njegovih referenci i rezultata za koje je plaćen, kao ni u bliskosti sa funkcionerima i lokalnim moćnicima kojima je jedan od dva omiljena mentora na Pravnom fakultetu, iako se i time nepobitno treba baviti. Sve ovo je postojeći zakonski okvir omogućio Ranku Mujoviću, a on, shodno svojoj prirodi i vrijednosnom sistemu, isti maksimalno (zlo)upotrijebio. To je okvir razvoja sistemske korupcije, u kojem su imena i likovi ilustracije za ukazivanje na problem koji zahtijeva ozbiljnu i osmišljenu akciju.

Ranko Mujović završava mandat i više neće biti vidljiv problem. Ne bi bilo dobro da ode a da ne položi račune o svojim rezultatima. Ne bi bilo dobro ni da ostane okvir koji će nam dati nekog drugog Ranka Mujovića o kojem ćemo uskoro lamentirati na isti način.

Često koncentracija na pojedinačna imena vodi zanemarivanju uzroka i propuštanju šanse da se utiče na promjenu sistema. Nema dvojbe, svako mora biti odgovoran za ono što radi. Ali, ne treba potcijeniti

konstrukcione greške u zakonima koje daju funkcionerima sve ono što im zamjeramo i koje nas drže u začaranom krugu dok se prozvani akteri šetaju kroz sistem ili, ponekad, i nestaju iz njega.

Šire gledano, **Milo Đukanović** nije više predsjednik Vlade Crne Gore. Je li se time završio naš proces demokratizacije i evropeizacije? Što se, u kojima oblastima i kako promijenilo? I, da li će se promijeniti ako nastavimo da se fokusiramo na oriđinale koji spretno plivaju u ovom mulju vođeni ličnointeresnim motivima i partijskim nalogima ili podrškama, a ne počnemo da djelujemo u pravcu sistemskih promjena? Koliko je do sada bilo udaranja glavom u onaj zid na kojem piše da je sve po zakonu, dok raste broj građana koji na sve to gledaju kao na još jednu priču bez početka i kraja, a posebno bez potencijala da unaprijedi njihove živote.

Mnoge poluge ove vlasti su uzdrmane i tu nema spora. To samo po sebi, bez znalačkog, posvećenog i sveobuhvatnog pristupa ne daje nikakvu garanciju da će se ona sama urušiti. Na nama je da ovaj sistem razgrađujemo stvarajući paralelno novi na zdravim osnovama, sužavajući prostor za manipulacije pojedinaca a šireći nedostajuća polja sloboda i odgovornosti. Promjene treba da obuhvate ne samo one koji su po funkciji s punim pravom bili i treba da budu izloženi javnoj kritici. Promjene su potrebne i među onima koji su do sada otvarali pitanja o dominantnim projektima moći, jer je jasno da količina priče o problemima ne može nadomjestiti nedostatak kvalitetnih, izvodljivih i održivih alternativa i rješenja.

Autorka je izvršna direktorka Centra za građansko obrazovanje (CGO).